

Sygn. akt I Ca 128/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2019 roku.

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Katarzyna Powalska

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2019 roku w Sieradzu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółka z o.o. z siedzibą w B.

przeciwko E. A.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu

z dnia 30 stycznia 2019 roku, sygn. akt I C 1028/18

1. oddala apelację ;
2. zasądza od pozwanej E. A. na rzecz powoda (...) Spółka z o.o. z siedzibą w B. 450 (czterysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;
3. przyznaje radcy prawnemu Z. S. 369 (trzysta sześćdziesiąt dziewięć) złotych brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, którą nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Sieradzu.

Sygn. akt I Ca 128/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 stycznia 2019 r. Sąd Rejonowy w Sieradzu w sprawie o sygn. akt I C 1028/18 z powództwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w B., przeciwko E. A. o zapłatę zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.521,56 złotych wraz z odsetki ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty: 207,99 złotych od dnia 24 lutego 2017 roku do dnia zapłaty, 256,45 złotych od dnia 24 marca 2017 roku do dnia zapłaty, 256,45 złotych od dnia 24 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty, 256,45 złotych od dnia 24 maja 2017 roku do dnia zapłaty, 256,45 złotych od dnia 24 czerwca 2017 roku do dnia zapłaty, 256,45 złotych od dnia 24 lipca 2017 roku do dnia zapłaty, 256,45 złotych od dnia 24 sierpnia 2017 roku do dnia zapłaty, 256,45 złotych od dnia 25 września 2017 roku do dnia zapłaty, 256,45 złotych od dnia 24 października 2017 roku do dnia zapłaty, 261,97 złotych od dnia 24 listopada 2017 roku do dnia zapłaty i oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Nadto Sąd zasądził od pozwanej E. A. na rzecz powódki (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. kwotę 992,64 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania oraz przyznał i nakazał wypłacić radcy prawnemu Z. S. ze środków budżetowych Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Sieradzu kwotę brutto 1.107,00 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pełnomocnika pozwanej E. A. jako niezasadna podlegała oddaleniu.

Na wstępie podnieść należy, że niniejsza sprawa była rozpoznawana w postępowaniu uproszczonym. Wobec tego - zgodnie z art. 505¹³ § 2 k.p.c. - skoro Sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku zawiera jedynie wyjaśnienie jego podstawy prawnej z przytoczeniem przepisów prawa.

Trzeba mieć także na uwadze, że w postępowaniu uproszczonym apelacja ma charakter ograniczony, a celem postępowania apelacyjnego nie jest ponowne rozpoznanie sprawy, ale wyłącznie kontrola wyroku wydanego przez Sąd I instancji w ramach zarzutów podniesionych przez skarżącego. Innymi słowy, apelacja ograniczona wiąże Sąd Odwoławczy, a zakres jego kompetencji kontrolnych jest zredukowany do tego, co zarzuci w apelacji skarżący. Wprowadzając apelację ograniczoną, ustawodawca jednocześnie określa zarzuty, jakimi może posługiwać się jej autor i zakazuje przytaczania dalszych zarzutów po upływie terminu do wniesienia apelacji – co w polskim porządku prawnym wynika z art. 505 § 11 i 2 k.p.c. (tak też Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały składu 7 sędziów z dnia 31 stycznia 2008 roku, sygn. III CZP 49/07, publ. OSNC Nr 6 z 2008 r., poz. 55; tak również M. M. w: „Apelacja w postępowaniu cywilnym. Komentarz. Orzecznictwo”, W. 2013, s. 305 – 306). Tym samym w ramach niniejszego uzasadnienia poprzestać należy jedynie na odniesieniu się do zarzutów apelacji, bez dokonywania analizy zgodności zaskarżonego rozstrzygnięcia z prawem w pozostałym zakresie.

Sąd Okręgowy w Sieradzu podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne i ocenę prawną ustalonego stanu faktycznego dokonaną przez Sąd Rejonowy w Sieradzu.

W pierwszej kolejności trzeba wskazać, że Sąd Rejonowy nie dopuścił się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Stosowny zarzut w tym zakresie został przez apelanta oparty na twierdzeniu, że nie ma racji Sąd I instancji uznając, iż przystąpienie do realizacji umowy i tym samym niewłaściwe uznanie długu stanowi o jej ważności, pomimo nie przedstawienia umocowania do zawierania umowy przez J. R. pracownika pośrednika, skutkujące jej nieważnością. Z takim twierdzeniem nie sposób się zgodzić, albowiem zdaniem Sądu Okręgowego, ocena materiału obwodowego przeprowadzona przez Sąd I instancji nie narusza granic swobodnej oceny dowodów, wyznaczonej dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. Ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd I instancji nie jest sprzeczna z zasadami logicznego rozumowania, czy doświadczenia życiowego i mieści się w ramach swobody sądu (por. też Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 6 listopada 1998 r., sygn. III CKN 4/98, publ. LEX nr 322031), zaś zarzut obrazy przepisu art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać jedynie na zaprezentowaniu własnych, korzystnych dla skarżącego ustaleń stanu faktycznego, dokonanych na podstawie własnej, korzystnej dla skarżącego oceny materiału dowodowego, jak to ma miejsce w niniejszej sprawie (tak też SN w postanowieniu z dnia 10 stycznia 2002 r., sygn. II CKN 572/99, publ. i w wyroku z dnia 27 września 2002 r., sygn. II CKN 817/00, publ. LEX nr 56906). Na wstępie podnieść należy, iż pozwana dobrowolnie i z własnej inicjatywy podpisała przedmiotową umowę, co wynika wprost z załączonych do akt odpisów tejże umowy. Nie kwestionowała wówczas umocowania osób, które w imieniu powódki podpisywały z pozwaną umowę pożyczki. W wykonaniu umowy pozwana otrzymała środki z tytułu pożyczki (potwierdzenie wypłaty k. 97) i przystąpiła do jej częściowej spłaty (dowody płać k. 107-110), czym dokonała niewłaściwego uznania swojego długu. Podejmując czynność faktyczną stanowiącą realizację postanowień umowy, pozwana potwierdziła istnienie pomiędzy nią a powódką stosunku prawnego wynikającego z zawartej umowy. Pozwana nie wykazała w żaden sposób, iż nie miała wpływu na treść postanowień umowy i zostały one narzucone stronie pozwanej. Wskazać należy, iż składając podpis pod umową potwierdziła, że przed podpisaniem umowy otrzymała bezpłatny formularz informacyjny i zapoznała się z jego treścią, a także, że miała prawo otrzymać bezpłatny projekt umowy. Nadto poza uwagą skarżącego zdaje się pozostawać, iż strona powodowa udowodniła, że osoba, która zawierała umowę z pozwaną była pracownikiem pośrednika, z którym (...) Sp. z o. o. miała zawartą umowę współpracy. Na poparcie tych twierdzeń powód przedłożył dokumenty, z których wynikały w/w okoliczności (zob. kserokopia umowy o współpracy k. 102-104).

Sąd I instancji nie uchybił treści art. 233 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 3 k.p.c. i art. 6 k.c. oraz art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, naruszające zasady logicznego rozumowania

i doświadczenia życiowego poprzez uznanie, iż powód określił i dochodził swoje roszczenie na podstawie istnienia umowy zakończonej z upływem okresu pożyczki, i wymagalnością każdej odrębnej raty pożyczki, podczas gdy roszczenie powoda obejmowało żądanie na skutek zakończenia stosunku prawnego poprzez wypowiedzenie umowy i postawieniem całej pożyczki w stan natychmiastowej wymagalności wraz z odsetkami umownymi, w tym karnymi i ustawowymi. W odpowiedzi na tak sformułowany zarzut podnieść trzeba, że powódka nie wykazała, iż wystosowała wezwanie pozwanej do zapłaty zaległych rat, a pozwana miała możliwość zapoznania się z jego treścią. Spełnienie tej przesłanki warunkowało późniejsze skuteczne wypowiedzenie umowy pożyczki. Skoro powódka nie wykazała, że skutecznie wezwała pozwaną do spłaty wymagalnego zadłużenia z tytułu niezapłaconych rat pożyczki, to tym samym nie udowodniła, że złożone oświadczenie o wypowiedzeniu umowy może być uznane za skuteczne. Powyższe z kolei sprawia, iż umowa nie została skutecznie wypowiedziana, a powódka nie mogła domagać się spełnienia roszczenia z upływem 30 dniowego terminu zawartego w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy. Nieskuteczność wypowiedzenia umowy pożyczki nie zwolniła jednakże pozwanej z obowiązku uiszczania rat zgodnie z harmonogramem spłat pożyczki. Umowa nadal obowiązywała między stronami. Uwzględniając wysokość wpłat dokonanych przez pozwaną należało uwzględnić powództwo co do kwoty 2.521,56 zł to jest w wysokości niewykonanego przez pozwaną roszczenia, co też Sąd I instancji uczynił. Podnieść także należy, iż pozwana nie udowodniła, a nawet nie podjęła próby udowodnienia spełnienia przedmiotowego roszczenia w całości, a zgodnie z art. 6 k.c. to na pozwanej spoczywa ciężar dowodu, że wykonywała ciężące na niej zobowiązanie. Zgodnie zaś z postanowieniami umowy, pozwana jako pożyczkobiorca zobowiązana była do uiszczania rat pożyczki w kwotach i terminach określonych w umowie. W toku postępowania E. A. nie przedstawiła żadnego dowodu na okoliczność spełnienia ciężącego na niej obowiązku w całości bądź w rozmiarze większym niż wskazanym przez powódkę.

Sąd Odwoławczy nie podzielił zapatrywań strony pozwanej, iż Sąd I instancji uchybił treści art. 321 k.p.c. poprzez orzeczenie przez Sąd ponad żądanie objęte pozwem, gdyż powód dochodził roszczenia na podstawie wypowiedzianej umowy pożyczki, a żądanie powództwa określa nie tylko jego przedmiot, lecz również jego podstawa faktyczna. Zgodnie z art. 321 § 1 k.p.c. sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Powołany wyżej artykuł wyraża kardynalną zasadę wyrokowania dotyczącą przedmiotu orzekania, według której sąd związany jest żądaniem zgłoszonym przez powoda w powództwie (*ne eat iudex ultra petita partium*), a więc nie może wbrew żądaniu powoda (art. 187 § 1 pkt 1) zasądzić czegoś jakościowo innego (np. powód wnosi o ustalenie, że jest właścicielem rzeczy, a sąd ustala, że jest posiadaczem) albo w większym rozmiarze (np. zasądzić także odsetki ustawowe bez żądania) czy też uwzględnić powództwo na innej podstawie faktycznej niż wskazana przez powoda (np. powód dochodzi zapłaty kwoty od dłużnika wekslowego, a sąd, ustalając, że zobowiązanie wekslowe jest nieważne, zasądza żądanie pozwu od pożyczkobiorcy) (tak: Przemysław Telenga, Komentarz do art. 321 Kodeksu postępowania cywilnego, System Informacji Prawnej Lex). Innymi słowy, granice przedmiotu sporu i orzekania zostały wyznaczone żądaniem powoda zgłoszonym w pozwie oraz w jego uzasadnieniu (art. 187 § 1 k.p.c.) Sąd I instancji nie mógł wyjść poza przytaczaną przez powoda podstawę faktyczną, tj. okoliczności faktyczne wskazywane przez powoda do zamknięcia rozprawy i Sąd I instancji poza podstawę faktyczną, wbrew sugestii skarżącego, nie wyszedł. Wskazać w tym miejscu należy, iż w piśmie procesowym inicjującym postępowanie powód jako podstawę swoich roszczeń wskazał zawartą między stronami umowę pożyczki. Tą samą umowę jako podstawę zasądzonego roszczenia wskazał Sąd I instancji w pisemnych motywach rozstrzygnięcia. Trudno w tej sytuacji przyjąć, czego domaga się skarżący, że w niniejszej sprawie doszło do zmiany podstawy faktycznej żądania.

Nietrafiony okazał się również zarzut naruszenia prawa materialnego, a to treści art. 385¹ § 1, 2, 3, 4 k.c. w zw. z art. 6 k.c. zgodnie z którym abuzywne postanowienia umowne nie powinny wiązać konsumenta. Na wstępie podnieść należy, że E. A. podjęła się spłaty pożyczki. Wskazać należy, że umowa pożyczki między stronami została zawarta po wejściu w życie art. 36 a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, który wszedł w życie w dniu 11 marca 2016 r. We wskazanym przepisie wskazano maksymalne koszty, jakie konsument może ponieść poza kosztami odsetek. Pobrana przez powodów prowizja mieściła się w wysokości dopuszczalnej w myśl przepisów powołanej wyżej ustawy. Zaznaczyć trzeba, iż pozwana dobrowolnie zdecydowała się na zawarcie umowy z powodami. E. A. miała do wyboru szeroki wybór banków i firm oferujących pożyczki, skoro zdecydowała się na zawarcie umowy z powodami, przyjąć trzeba, iż świadoma w pełni podejmowanej przez siebie decyzji. Ponadto § 10 zawartej przez strony umowy stanowi,

że pozwanej przysługiwało prawo do odstąpienia od umowy z którego nie skorzystała. Akceptując treść wskazanych postanowień umowy, przyjąć należało, że pozwana miała wpływ na kształt i treść zawartej umowy pożyczki. Podnieść również trzeba, że z treści art. 385¹ k.c. wynika jednoznacznie, iż konsumenta nie wiążą te postanowienia umowne, które nie zostały z nim uzgodnione indywidualnie, a kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszając jego interes. Wyjątek dotyczy tych zapisów umownych, które w sposób jednoznaczny określają główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie. Postanowienia kwestionowanej umowy pożyczki z dnia 20 maja 2016 r. dotyczące kosztów prowizji należą do postanowień określających w sposób jednoznaczny główne świadczenia stron. Raz jeszcze w tym miejscu podkreślić należy, że pozwana wiedziała jaką ilość pieniędzy pożycza, kiedy i jaką ilość będzie musiała zwrócić.

Chybiony okazał się również zarzut naruszenia treści art. 5 k.c. poprzez dochodzenie roszczenia niewymagalnego i przyjęcie wyłącznie na korzyść powoda, iż wypowiedzenie nieskuteczne umowy przez powoda rodzi skutki z umowy, podczas gdy pozwana reprezentowana z urzędu jest osobą nieporadną i będąc w przekonaniu, że nie biegną terminy rat i warunki umowy zostały rozwiązane na skutek wypowiedzenia umowy, była zobowiązana do regulowania poszczególnych rat pożyczki w terminach wynikających z umowy pożyczki, gdyż żąda się od niej całej kwoty pożyczki wraz odsetkami od skapitalizowanych odsetek. Zgodnie z art. 5 k.c. nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. W odpowiedzi na tak sformułowany zarzut podnieść należy, że sprawą bezsporną pozostaje, iż wbrew postanowieniom zawartej umowy pozwana spłaciła jedynie jedenaście rat zawartej umowy pożyczki i przestała wywiązywać się z zobowiązania, w związku z powyższym zgodnie z zapisami zawartej między stronami umowy powodowie mieli prawo wypowiedzieć umowę i tym samym postawić wierzytelność w stan natychmiastowej wymagalności. Zaznaczyć należy, że skuteczne wypowiedzenie warunków umowy pożyczki nakładało na pozwaną obowiązek bezwłocznego zwrotu całej kwoty pożyczki, a nie tylko obowiązek uiszczenia poszczególnych wymagalnych rat, jak to miało miejsce w czasie trwania umowy. Powyższe sprawia, iż nie sposób uznać za uzasadnione twierdzeń strony pozwanej, iż pozwana nie uiszczała poszczególnych rat pożyczki, albowiem była w przekonaniu, że nie biegną terminy rat i warunki umowy zostały rozwiązane na skutek wypowiedzenia umowy. E. A. pomimo swej nieporadności musiała mieć świadomość, iż zgodnie z treścią zawartej umowy oraz art. 720 k.c. jest zobowiązana do zwrotu świadczenia. Na marginesie wskazać należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, iż na zasady wynikające z powołanego przepisu ustawy (art. 5 k.c.) nie może się powoływać osoba, która sama nie przestrzega zasad współżycia społecznego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2011 r., I PK 135/10, Lex nr 794776). Za takie zachowanie można uznać nie wykonanie w terminie przedmiotu zawartej umowy.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i 391 § 1 k.p.c. obciążając pozwaną jako przegrywającego kosztami zastępstwa prawnego poniesionymi przez stronę powodową. Wysokość wynagrodzenia ustalono na podstawie § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015, poz. 265), w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia apelacji.

Sąd na podstawie § 8 pkt. 3 w zw. z § 16 ust. 1 pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu z dnia 03 października 2016 r. (Dz.U. 2016. Poz. 1715) przyznał radcy prawnemu Z. S. kwotę 369 złotych brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu, którą nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Sieradzu.